

آموزش موضوعات جنسی

تألیف و ترجمه:

رضا رزاقی

(دکترای تخصصی روان‌شناسی)

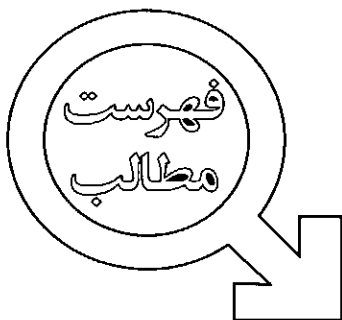

سرشناسه: رزاقی، رضا، ۱۳۴۷-
عنوان و نام پدیدآور: آموزش موضوعات جنسی/ تالیف و ترجمه رضا رزاقی
مشخصات نشر: تهران/ دانش، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۲۲۴ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۰-۰۶۱-۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: واژه‌نامه.
یادداشت: کتابنامه.
یادداشت: نمایه.
موضوع: آموزش جنسی- آموزش به نوجوانان.
موضوع: آموزش جنسی- آموزش به کودکان.
رده بندی کتب: HQ ۳۵ / ۴۱۸ ۱۳۹۲
رده بندی یوبی: ۳۰۶/۷۰۱/۵
شماره کتابشناسی: ۳۲۷۷۳۹۷

عنوان: آموزش موضوعات جنسی
تألیف و ترجمه: دکتر رضا رزاقی
صفحه آرا و طراح جلد: فرزانه هاشمی
مدیر تولید: داریوش سازمند
ناشر: دانش
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: جاووش - شریف
شمارگان: ۱۰۰ نسخه قطع: وزیری
نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۳
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۰-۰۶۱-۸

این اثر مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

تهران: خیابان استاد مطهری - خیابان سلیمان خاطر (امیر اتابک) - کوچه اسلامی - شماره ۴/۲
کد پستی: ۱۵۷۸۶۳۵۸۱۱ صندوق پستی: ۴۱۴۶-۱۴۱۵۵ تلفن: ۸۸۸۴۶۱۴۸-۸۸۸۱۲۰۸۳ تلفکس: ۸۸۸۴۲۵۴۳
فروش اینترنتی و آشنایی با نشر دانش در: www.iketab.com
info@danjeh.org - www.danjeh.org

۱۳	بخش اول آموزش موضوعات جنسی
۱۵	فصل اول (آموزش موضوعات جنسی)
۱۵	اهمیت و ضرورت
۲۰	آموزش موضوعات جنسی
۲۳	فصل دوم (برنامه آموزش موضوعات جنسی)
۲۵	خطوط و ساختار راهنما
۲۵	مفاهیم کلیدی
۲۶	رفتارهای زندگی
۲۷	سرفصل‌ها
۲۹	خرده مفاهیم
۲۹	پیام‌های رشدی
۳۰	رفتارهای سالم جنسی
۳۲	اهداف ارزش‌ها و اصول اساسی
۳۵	اصول اساسی
۳۷	فصل سوم (نظریه‌ها)
۳۸	نظریه شناختی اجتماعی
۳۹	الگوی چند نظریه‌ای

- ۴۰ نظریه عمل مستدل یا نظریه رفتار مدبرانه
- ۴۱ الگوی اطلاعات، انگیزش و مهارت‌های رفتاری IMB
- ۵۰ اثربخشی برنامه‌های آموزش موضوعات جنسی

- ۵۵ فصل چهارم (دانش، نگرش و خود پنداره جنسی)
- ۵۶ جنس
- ۵۸ نگرش جنسی
- ۶۲ خودپنداره جنسی

- ۶۹ فصل پنجم (چالش‌های سلامت جنسی)
- ۶۹ نوجوانان تحت مراقبت: پژوهش‌های بن‌المللی
- ۸۷ چالش‌های جنسی نوجوانان تحت مراقبت در ایران

- ۹۵ فصل ششم (برنامه‌های ویژه نوجوانان تحت مراقبت)
- ۹۶ قدرت به واسطه انتخاب (PTC)
- ۱۰۱ تبدیل شدن به یک نوجوان مسئول (BART)
- ۱۰۵ انتخاب مسئولانه یک نوجوان (امین)

- ۱۱۷ بخش دوم
- راهنمای جامع آموزش موضوعات جنسی

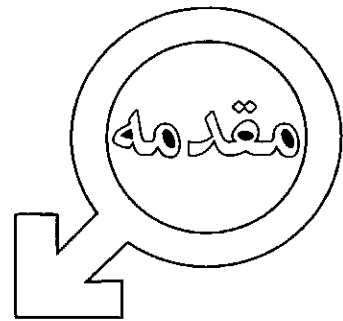
- ۱۱۹ فصل هفتم (رشد انسان)
- ۱۲۰ فیزیولوژی و اندام شناسی جنسی و تولید مثل
- ۱۲۱ بلوغ
- ۱۲۳ تولید مثل

۱۲۵	 تصویر بدنی
۱۲۷	 هویت جنسیتی
۱۲۹	 فصل هشتم (ارتباط)
۱۳۲	 خانواده
۱۳۲	 دوستی
۱۳۳	 عشق
۱۳۵	 ازدواج و تعهد، دوربردگی
۱۳۷	 بچه‌داری
۱۴۱	 فصل نهم (مهارت‌های سردی)
۱۴۲	 ارزش‌ها
۱۴۴	 تصمیم‌گیری
۱۴۶	 ارتباط
۱۴۸	 جرأت‌ورزی
۱۵۰	 مذاکره
۱۵۱	 کمک گرفتن
۱۵۳	 فصل دهم (رفتار جنسی)
۱۵۴	 تمایلات جنسی
۱۵۵	 خودارضایی
۱۵۶	 رفتار جنسی مشترک
۱۵۸	 خویشن‌داری جنسی

۱۶۰	پاسخ جنسی انسان
۱۶۱	تخیل جنسی
۱۶۲	کژکاری جنسی

۱۶۳	فصل نهم (سلامت جنسی)
۱۶۴	سلامت تناسل مثل
۱۶۵	روش های پیشگیری از بارداری
۱۶۸	بارداری و مراقبت پس از تولد
۱۷۰	سقط جنین
۱۷۱	بیماری های آمیزشی
۱۷۵	اچ آی وی (HIV) و ایدز (AIDS)
۱۷۸	آزار، تعرض، خشونت و مزاحمت جنسی

۱۸۳	فصل دوازدهم (جامعه و فرهنگ)
۱۸۴	موضوعات جنسی و جامعه
۱۸۵	نقش جنسیت
۱۸۷	قانون و موضوعات جنسی
۱۸۸	موضوعات جنسی و مذهب
۱۸۹	گوناگونی
۱۹۱	موضوعات جنسی و رسانه های گروهی
۱۹۳	منابع

«هنگامی که پسر ۱۶ ساله‌ام پس از بازگشت از مدرسه در اتاقش استراحت می‌کرد و خوابیده بود، از سر کنجکاوی سافت‌تلفن همراهش رفتم تا ببینم با چه افرادی در تماس است. در حین این واریسی متوجه وجود برخی تصاویر و فیلم‌های بزرگ و مستهجن شدم. کاملاً برافروخته و عصبانی بودم و ال‌کال مزاج فراوانی به سراغم آمد. برای آرام کردن خودم به بیرون از منزل رفتم. پس از مدتی پیاده‌روی و افکار مشوش و متعجب، به سمت منزل مراجعه کردم. هنگامی که به منزل رسیدم پسر از خواب بیدار شده بود. به محض دیدنش هنوز جواب نلامشو نداده بودم که محکم، یک سیلی خواباندم تو صورتش. «داری چه غلطی می‌کنی؟ پسرهای...» در حالی که گریه می‌پورتن شده بود گفت: «مامان مگه چی شده؟» و ...

اگر چه به نظر می‌رسد امروزه چنین رویدادهایی بیشتر گزارش می‌شوند، اما هنوز رویدادهای جنسی ناگوار و تأسفبار زیادی اتفاق می‌افتند که نتایجی شایسته‌ای را [هم در خانه‌ها و هم در مدارس] ایجاد می‌کنند. سؤال اساسی این است که چه باید کرد؟ چگونه می‌شود از این اتفاقات پیشگیری و آنها را کاهش داد؟ و در این مسیر باید چه رویکردی داشته باشیم؟ و ...

یافته‌های تحقیقی حاکی است که نوجوانان، به ویژه نوجوانان جدا شده از خانه و در معرض خطر در دستیابی به منابع معتبر موضوعات جنسی با محدودیت مواجه بوده و

در این زمینه نه تنها آموزش‌های لازم را دریافت نکرده بلکه برای آنها دوره‌های آموزشی مورد نیاز نیز طراحی و برنامه‌ریزی نشده است. این موضوع آنجا اهمیت می‌یابد که در برخی موارد مهمترین منابع نوجوانان در دستیابی به اطلاعات جنسی در اغلب موارد دوستان و همسالان و سپس رسانه‌های تصویری در قالب تصاویر و صحنه‌های هرزه‌نگاری است. از طرف دیگر نوجوانان در معرض خطر با چالش‌هایی همچون درگیر شدن در روابط جنسی زود هنگام و پرخطر، قلدری و مزاحمت‌های جنسی همسالان و نگرش‌های منفی جنسی رو به رو هستند که تهدیدی جدی برای سلامت آنها محسوب می‌شوند.

در حالی که این موضوعات حتی در حوزه‌های تخصصی رفاه اجتماعی نیز یک تابو محسوب می‌شوند، نه تنها نوجوانان بلکه والدین، مراقبین و مسئولین نیز با یک نوع دغدغه و نگرانی به طریق بیان مباحث جنسی واکنش نشان می‌دهند. همچنانکه اشاره شد گزارش‌های موردی تکان دهنده‌ای وجود دارند که نشان می‌دهند در بسیاری مواقع رویدادها و کنجکاوی‌های جنسی نوجوانان با شکار و تنبیه روبه‌رو می‌شوند. از سویی دیگرگاهی این شبهه ایجاد می‌شود که آیا آمادگی لازم برای پاسخگویی صحیح و برخورد مناسب با این رویدادها وجود ندارد. با اتکا به یک نوع رویکرد انفعالی؛ در عمل رسالت و وظیفه آموزش موضوعات جنسی به رسانه‌ها نامعتبر واگذار شده است. در این زمینه آنچه اهمیت می‌یابد تدوین و ارائه برنامه‌های مداخلاتی ویژه است که بتواند از یک سو از برخوردهای سلیقه‌ای بکاهد و از سوی دیگر سلامت جنسی نوجوانان را بهبود بخشد. علاوه بر این باید تأکید کرد با توجه به خطرهای موجود در کشور، تدوین و ارائه «برنامه‌های آموزش موضوعات جنسی» هم برای نوجوانان و گروه‌های در معرض خطر و هم برای نوجوان در جمعیت عمومی بیش از پیش احساس می‌شود. همچنانکه اشاره شد در این مسیر، آشنایی با موضوعات جنسی، برنامه‌های آموزشی، الگوها و نظریه‌های موثر، جامعه هدف و جمعیت‌های در معرض خطر بیش از پیش اهمیت می‌یابند. به همین منظور، کتاب حاضر درصدد است مخاطبین خود را با این مباحث در دو بخش اصلی و دوازده فصل آشنا سازد.

بخش اول به موضوعات، مباحث و عوامل موثر و مرتبط با آموزش موضوعات جنسی می‌پردازد. در فصل اول ضمن بررسی موضوعات جنسی و سلامت جنسی به اهمیت و ضرورت آموزش موضوعات جنسی، پرداخته شده است. در فصل دوم به برنامه‌های آموزش موضوعات جنسی به ویژه آموزش جامع موضوعات جنسی، ساختار و محتوای آن توجه شده است. فصل سوم اشاره‌ای دارد کوتاه به نظریه‌ها و الگوهای مرتبط با ارتقاء سلامت جنسی و اثربخشی آموزش موضوعات جنسی در چارچوب این نظریه‌ها؛ با این حال تمرکز اصلی در این فصل بر الگوی IMB است. در فصل چهارم نیز سه عامل مهم در ارتباط با آموزش موضوعات جنسی یعنی دانش و نگرش جنسی و خودپنداره جنسی به بحث گذاشته شده است. فصل پنجم به طور خاص به چالش‌ها و مشکلات جنسی نوجوانانی می‌پردازد که از خانه و خانواده دور مانده و به واسطه جدایی از والدین و خانواده، تجربه رویدادهای فشار همچون کودک آزاری، تجربه زندگی موسسه‌ای و اسکان در محیط‌های بی‌ثبات، بی‌بدهای بیشتری در مقایسه با نوجوانان عادی در جمعیت عمومی رو به رو هستند، با همین منظور در فصل ششم برنامه‌های آموزشی ویژه‌ای معرفی شده‌اند که برای نوجوانانی که از خانه و در معرض خطر طراحی شده‌اند، اما قابلیت اجرایی در جمعیت عمومی را نیز دارند.

بخش دوم ترجمه‌ای^۱ از راهنمای جامع آموزش موضوعات جنسی است که در شش فصل ارائه شده است. این فصول پیام‌های کوتاهی را که برای والدین، مربیان، معلمان و سایر بزرگسالان به خوبی می‌توانند متناسب با نقش کودکان در آموزش‌های خود از آن استفاده نمایند. این فصول به خوبی زمینه را برای اولین برنامه‌های آموزش موضوعات جنسی نیز فراهم می‌سازد. این فصول عبارتند از: (۱) روش‌های ارتباط (۲) مهارت‌های فردی (۳) رفتار جنسی (۴) سلامت جنسی و (۵) سلامت جنسی و (۶) جامع و فرهنگ.

علاوه بر این یک واژه‌نامه مختصر از جمله ضمایم این کتاب است که سعی شده در آن مهمترین واژه‌ها و اصطلاحات مرتبط با آموزش موضوعات جنسی گنجانده شود

۱ - چنانچه خوانندگان گرامی بخواهند فقط از بخش دوم کتاب استفاده نمایند، بهتر است قبل از آن فصل دوم کتاب را مطالعه نمایند.

تا ضمن آشنایی با آنها زمینه برای جستجوی مطالب در منابع و فضای اینترنت برای خوانندگان علاقه‌مند فراهم گردد.

در پایان امیدوارم که این کتاب بتواند هر چند اندک، زمینه را برای تغییر و تحولات مثبت در حوزه برنامه‌ریزی آموزش موضوعات جنسی در جامعه و نیز ایجاد فرصت‌های برابر برای کودکان و نوجوانان به ویژه کودکان و نوجوانانی که به دلایل مختلف از خانه و خانواده خود جدا شده‌اند و در حوزه سلامت، در معرض خطر بیشتری قرار دارند؛ فراهم نماید.

رضا رزاقی
تابستان ۱۳۹۲